

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка

Кафедра іноземних мов і методик їх викладання

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Проректор із навчальної роботи
М. Боднар
М. Боднар
18 серпня 2018 року
02125556

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальність **014.02 Середня освіта (Мова і література (польська))**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Мова і література (польська))**

Робоча програма навчальної дисципліни «Латинська мова» для студентів за галуззю знань 01 Освіта / Педагогіка для студентів, які навчаються за спеціальностями 014.02 Середня освіта (Мова і література (польська)).– 31 серпня 2018 року. – 11 с.

Розробник: Янков А.В., кандидат філологічних наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри іноземних мов і методик їх викладання.

Протокол №1 від 31 серпня 2018 року.

Завідувач кафедри іноземних мов і методик їх викладання

Н.Г. Воронцова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 014.02 Середня освіта (Мова і література (польська))	Курс	
Змістових модулів – 11		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лабораторні	
		34	10
	Самостійна робота		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год.; самостійної роботи студента – 3 год.	Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра	Вид контролю	
		екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 38% до 62%;
для заочної форми навчання – 11% до 89%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення латинської мови передбачає виявлення місця і значення латинської мови в системі індоєвропейських мов і історії європейської культури, розуміння системи мови, набуття загально-лінгвістичних даних на базі одної із мертвих мов, навиків в читанні і перекладі зі словником латинських текстів.

Основним **завданням** вивчення дисципліни «Латинська мова» є розширення лінгвістичного світогляду студентів, сприяння розвитку в них наукового підходу до сучасних живих мов, отримання основних відомостей з історії та культури античного світу та вивчення незначної кількості греко-латинських еквівалентів (дублетів) для підвищення загальної та лінгвістичної компетентності насамперед.

Курс «Латинська мова» спрямований на формування у студентів таких **професійних компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2 Здатність навчатися та самонавчатися.

ЗК4 Здатність до планування та розподілу часу.

ЗК5 Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК6 Здатність застосовувати знання на практиці.

- Здатність застосувати уміння ефективного та умілого використання знань з латинської мови у процесі продукування, трансляції та інтерпретації висловлювань.

- Здатність до володіння латинською мовою, володіння навичками перекладу, дослідницькими навичками.

- Базові уявлення про основи латинської мови, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.

- Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички з латинської мови в комунікативних технологіях, ораторському мистецтві та риторичній комунікації для здійснення ділових комунікацій у професійній сфері.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК6. Здатність створювати умови для переносу лінгвістичних знань та навчального досвіду у вивченні рідної та польської мов, розвивати мовну увагу, виявляти подібності й відмінності в різних мовах.

– Здатність використовувати отримані теоретичні знання, вміння користуватися граматичними та лексичними ресурсами мови.

– Здатність усвідомлювати й контролювати організацію змісту текстового повідомлення, відношення слова до його загального контексту, внутрішньо лексичні зв'язки, значення граматичних елементів, категорій, структур та процесів тощо.

– Здатність самостійно аналізувати мовні факти, зокрема лексичні, стилістичні та граматичні явища, опираючись на теоретичні положення, що стосуються особливостей граматичної будови латинської мови, особливостей її семантичної системи та стилістичної диференціації.

– Здатність застосовувати на практиці методологічні принципи теорії граматики, лексикології, стилістики, етимології при осмисленні мовних явищ у різних умовах функціонування мови.

– Здатність користуватися категоріально-понятійним апаратом теоретичних лінгвістичних дисциплін, науковими джерелами, що сприятиме створенню теоретичної основи для подальшої науково-дослідницької діяльності.

– Здатність виформовувати свій власний (у т.ч. критичний) підхід до існуючих теорій та концепцій лінгвістики.

– Здатність творчо й критично осмислювати філологічну інформацію для вирішення теоретичних і практичних завдань у сфері професійної діяльності. Здатність виконувати власне дослідження (проект).

Програмні результати навчання (ПРН):

Після завершення курсу студент повинен:

ПРН8. Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері загальних і професійно-орієнтованих дисциплін при розв'язанні соціально-професійних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

– демонструвати знання категоріально-понятійного апарату курсу латинської мови;

– демонструвати сучасні уявлення про зміст навчальної компетенції та її гностичного, виховного, розвивального, планувального, організаційного, контролюючого та діагностичного компонентів;

– вміти розуміти основний зміст оригінальних текстів латинською мовою; вилучати інформацію з письмових джерел, демонструючи володіння відповідним лінгвістичним знанням;

– знати загальні принципи функціонування латинської мови, її граматичних категорій та семантико-граматичних класів слів;

– знати латинський алфавіт, правила читання букв і буквосполучень; елементи граматики; близько 300-500 слів і 50 крилатих висловів;

- вміти читати та писати латинською мовою, перекладати прості речення з рідної мови на латинську та з латинської;
- вміти використовувати сучасні прийоми та підходи до вивчення граматичних явищ;
- вміти правильно вживати лексичні та фразеологічні звороти латинської мови;
- вміти користуватися різними типами словників.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль I

Змістовий модуль I. Алфавіт.

Тема 1. Короткі відомості з історії латинської мови. Вимова голосних і приголосних. Правила читання та наголосу.

Змістовий модуль II. Іменник.

Тема 1. Граматичні категорії іменника. Поділ іменників на відміни. I та II відміни іменників.

Змістовий модуль III. Прикметники і займенники.

Тема 1. Граматичні категорії прикметника. Прикметники I-II відміни. Займенники особові, зворотний, присвійні.

Змістовий модуль IV. Дієслово.

Тема 1. Граматичні категорії дієслова. Основи й основні форми дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни. Наказовий спосіб.

Тема 2. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів.

Тема 3. Минулий та майбутній часи недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного станів.

Змістовий модуль V. Іменники III відміни. Тема 1. Третя відміна іменників.

Змістовий модуль VI. Прикметник. Тема 1. Прикметники III відміни.

Підсумковий тест

Модуль II Змістовий модуль VII. Іменник IV і V відміни.

Тема 1. IV і V відміни іменників. Незмінні частини мови.

Змістовий модуль VIII. Часові форми дієслова.

Тема 1. Часи системи perfectum (активний стан): perfectum, plusquamperfectum, futurum primum indicativi activi.

Тема 2. Часи системи perfectum (пасивний стан): perfectum, plusquamperfectum, futurum primum indicativi passivi.

Тема 3. Відкладні та напіввідкладні дієслова. Неправильні дієслова.

Змістовий модуль IX. Займенники.

Тема 1. Вказівні, питальні, відносні та неозначені займенники.

Змістовий модуль X. Прикметник.

Тема 1. Ступені порівняння прикметників.

Змістовий модуль XI. Числівник.

Тема 1. Кількісні та порядкові числівники.

Підсумковий тест

ІНДЗ

Екзамен

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										

Змістовий модуль 1. Алфавіт.										
Тема 1. Вимова голосних і приголосних. Правила читання та наголосу.	6			2	4	6			2	5
Разом за змістовим модулем 1	6			2	4	6			2	5
Змістовий модуль 2. Іменник.										
Тема 1. Граматичні категорії іменника. Поділ іменників на відміни. I та II відміни іменників.	6			2	4					5
Разом за змістовим модулем 2	6			2	4	4				5
Змістовий модуль III. Прикметники і займенники.										
Тема 1. Граматичні категорії прикметника. Прикметники I-II відміни. Займенники особові, зворотний, присвійні.	6			2	4	6			2	5
Разом за змістовим модулем 3	6			2	4	6			2	5
Змістовий модуль IV. Дієслово.										
Тема 1. Граматичні категорії дієслова. Основи й основні форми дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни. Наказовий спосіб.	2			2		6			2	5
Тема 2. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів.	2				2	4				5
Тема 3. Минулий та майбутній часи недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного станів.	2			2		6				4
Разом за змістовим модулем 4	6			4	2				2	14
Змістовий модуль V. Іменники III відміни.										
Тема 1. Третя відміна іменників.	6			2	4	6				4
Разом за змістовим модулем 5	6			2	4	6				4
Змістовий модуль VI. Прикметник.										
Тема 1. Прикметники III відміни.	4			2	2	5				5
Підсумковий тест	2			2						
Разом за змістовим модулем 6	6			4	2	5				5
Модуль 2										
Змістовий модуль VII. Іменник IV і V відміни.										
Тема 1. IV і V відміни іменників. Незмінні частини мови.	6			2	4	7			2	5
Разом за змістовим модулем 7	6			2	4				2	5
Змістовий модуль VIII. Часові форми дієслова.										
Тема 1. Часи системи perfectum	4			2	2	7			2	10

(активний стан): perfectum, plusquamperfectum, futurum II indicativi activi.									
Тема 2. Часи системи perfectum (пасивний стан): perfectum, plusquamperfectum, futurum II indicativi passivi.	2			2	7			2	5
Тема 3. Відкладні та напіввідкладні дієслова. Неправильні дієслова.	2			2	7				5
Разом за змістовим модулем 8	8		2	6	21			4	20
Змістовий модуль IX. Займенники.									
Тема 1. Вказівні, питальні, відносні та неозначені займенники.	6		2	4	7			2	5
Разом за змістовим модулем 9	6		2	4	7			2	5
Змістовий модуль X. Прикметник.									
Тема 1. Ступені порівняння прикметників.	4		2	2	5				5
Разом за змістовим модулем 10	4		2	2	5				5
Змістовий модуль XI. Числівник.									
Тема 1. Кількісні та порядкові числівники.	4		2	2	5				
Разом за змістовим модулем 11	4		2	2	5				5
Підсумковий тест	2				2				2
Разом за змістовим модулем 14	6			6	2				2
ІНДЗ	4			4					
Усього годин	90		34	56	90			10	80

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна
1	Короткі відомості з історії латинської мови. Вимова голосних і приголосних. Правила читання та наголосу.	2
2	Граматичні категорії іменника. Поділ іменників на відміни. I та II відміни іменників.	2

3	Граматичні категорії прикметника. Прикметники I-II відміни. Займенники особові, зворотний, присвійні.	4
4	Граматичні категорії дієслова. Основи й основні форми дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни. Наказовий спосіб.	2
5	Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів.	2
6	Минулий та майбутній часи недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного станів.	2
7	Третя відміна іменників.	6
8	Прикметники III відміни.	4
9	IV і V відміни іменників. Незмінні частини мови.	2
10	Часи системи perfectum (активний стан): perfectum, plusquamperfectum, futurum II indicativi activi.	2
11	Часи системи perfectum (пасивний стан): perfectum, plusquamperfectum, futurum II indicativi passivi.	4
12	Відкладні та напіввідкладні дієслова. Неправильні дієслова.	2
13	Вказівні, питальні, відносні та неозначені займенники.	
14	Ступені порівняння прикметників.	2
15	Кількісні та порядкові числівники.	2
	Разом	34

6. Самостійна робота

Самостійна робота є формою організації навчального процесу у вищому навчальному закладі. Вона передбачає створення умов для найповнішої реалізації творчих можливостей студентів, розвитку їх самостійного мислення та формування вмінь науково-дослідницької діяльності. Самостійна робота також передбачає здійснення контролю за рівнем засвоєння студентами навчального матеріалу та надання їм методичної допомоги зі сторони викладача.

Самостійна робота студентів включає:

- підготовку теоретичних питань курсу, критичне осмислення основної та додаткової літератури, першоджерел
- вивчення тем, що винесені на самостійне опрацювання
- укладання таблиць, схем, відеопрезентацій тощо.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
		денна форма навчання
1	Дієвідмінювання.	10
2	Граматичний аналіз і переклад простих речень.	10
3	Утворення ступенів порівняння прикметників, визначення граматичних форм словосполучень.	10
4	Аналіз і переклад речень із синтаксичними зворотами.	10
5	Аналіз і переклад речень з присудком у кон'юнктиві.	8
6	Вивчення зразків римської поезії.	8
	Разом	56

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Знання студентів оцінюється з самостійної роботи за наступними критеріями:

- «відмінно» - студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну

роботу, чітко володіє понятійним апаратом, вміло використовує теоретичний матеріал для аналізу практичних завдань, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання завдань;

- «добре» - студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, орієнтується в понятійному апараті, використовує теоретичний матеріал для аналізу практичних завдань, спостерігаються незначні труднощі у формулюванні висновків;

- «задовільно» - студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання, не досконало володіє основними поняттями навчальної дисципліни, невпевнено використовує теоретичний матеріал для аналізу практичних завдань, студент використовує знання в стандартних ситуаціях;

- «незадовільно» - студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів дисципліни, не вміє використовувати теоретичний матеріал для аналізу практичних завдань.

7. Індивідуальні завдання

1. Оформлення словника.
2. Складання глосарію дублетів греко-латинських терміноелементів. Та прикладів з дефініціями термінів, в яких вони використовуються
3. ІНДЗ. Лексика латинського походження в українській і англійській (німецькій) мові.

Індивідуальне науково-дослідне завдання студентів оцінюються двома критеріями:

1) **за зміст** (повнота висвітлення теми, логічна послідовність викладу теоретичної проблеми, відповідність змісту роботи темі, стиль, виразні засоби та ін.)

2) **за грамотність:** враховуються помилки граматичного, стилістичного, орфографічного і пунктуаційного характеру.

Критерії оцінювання ІНДЗ	
18-20	Тему ІНДЗ повністю розкрито, продемонстрована логічна послідовність викладу, здійснено критичний аналіз суті та змісту першоджерел, студент вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу. Допускається наявність до 4 несуттєвих орфографічних, граматичних або лексичних помилок.
14-17	Тему ІНДЗ розкрито; робота виконана з використанням першоджерел; структура роботи логічна з деякими смисловими похибками; студент має практичні навички аналізу мовних і мовленнєвих явищ. Допускається наявність не більше 5-6 орфографічних, граматичних і лексичних помилок.
9-13	Тему ІНДЗ розкрито неповністю; робота виконана з використанням малої кількості першоджерел; структура роботи логічна з деякими змістовими недоліками; студент має практичні навички аналізу мовних і мовленнєвих явищ, проте допускає помилки. Допускається наявність не більше 9 орфографічних, граматичних або лексичних помилок.
1-8	Тему ІНДЗ не розкрито; робота виконана з використанням одного або двох першоджерел (копілятивний характер); структура роботи нелогічна; практичні навички не сформовані.

8. Методи навчання

Провідна форма навчання – лабораторне заняття. За характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної

розумової діяльності – проблемний виклад та частково-пошуковий метод.

9. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Перевага надається усному, письмовому і тестовому контролю, зокрема:

- усне опитування під час лабораторних занять;
- експрес-тести;
- підсумкові модульні тести;
- огляд відео-презентацій в Power-Point;
- перевірка письмових (творів, переказів, перекладів, анотацій) та творчих проєктів;
- словникові диктанти.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															ІНДІЗ	Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Зм 1	Зм 2	Зм 3	Зм 4			Зм 5	Зм 6	Зм 7	Зм 8			Зм 9	Зм 10		Зм 11	20	50	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15				
	5			5		5		5			5		5					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Робоча програма, опорні конспекти лабораторних занять; комплекс вправ; тексти для перекладу та домашнього читання; тестові завдання.

11. Рекомендована література

Базова література:

1. Ревак Н. Г. Латинська мова (для неспеціальних факультетів) : підручник / Ревак Н. Г., Сулим В. Т. Вінниця : Нова книга, 2006. 440 с.

Допоміжна література:

1. Бучко Г. Є. Латинська мова : посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / Бучко Г. Є., Галаса О. І. Тернопіль : Навчальна книга- Богдан, 2011. 160 с.

2. Кацман, Н. Л. Латинский язык : учеб. для студ. высш. учеб. Заведений / Н. Л. Кацман, З. А. Покровская. М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. — 456 с.

3. Оленич Р. М. Латинська мова : навч. посібн. / Оленич Р. М., Оленич І. Р., Чернюх Б. В. 2-ге вид., виправл. і доповн. Львів: Світ, 2008. — 472 с.

4. Петрова Г. Латинсько-український словотвірний словник : 20 000 слів / Галина Петрова. Тернопіль: «Навчальна книга Богдан», 2010. 880 с.

5. Цимбалюк Ю. В. Англо-латинсько-українсько -російський словник афоризмів / Цимбалюк Юрій Васильович. К. : Грамота, 2009. 408 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Електронне зібрання латинських текстів: <http://www.thelatinlibrary.com/>

2. Lingua Latina Aeterna: <http://linguaeterna.com/>